

ЮРТНИ РАМЗЛАР БИЛАН СЕВИШ.. БУНИ ҚАЧОН БАС ҚИЛАМИЗ?

«Бешта ўринбосаримнинг ҳар бирига «I love ...»
ёзувини ўрнатишни топшириқ бердим!..»

Бугун қайси нашрга, интернет саҳифаларига қараманг, она тилига эътибор, давлат тилининг аҳамияти ҳақидаги мақолалар билан тўлиб-тошган. Аммо ана шундай жонқуярлик афсуски ҳаётимизда, ён-атрофимизда, амалий ишларимизда сезилаётгани йўқ. Тилга эътиборсизлик борасидаги нафақат кеча ёки ўтган кундаги, балки бир неча йиллардан бери қилинаётган чиқишлар ҳеч кимни безовта ҳам қилмаяпти.

Бундан икки-уч йил бурун ўша ҳаммага машҳур «I love Uzbekistan» қулоғимиз остида жаранглай бошлади. Хоҳлаймизми йўқми, «Мен Ўзбекистонни севаман» эмас, «I love Uzbekistan» дея баралла жар соладиган бўлди. Буни қарангки, пойтахтда бошланган чет элча дил изхори кулокка хуш ёқди, шекилли, энди вилоят, туман, ҳатто чекка бир қишлоқкача «I love ...» урф бўла бошлади. Лицейда ўқиб юрган кезларим бирор жойда бу сўзга кўзим тушмаган эди. Бироқ университетдан таътилга чиқиб, она шахрим томон отлансам, не кўз билан кўрайки, шаҳар марказида «I love Navoiy» қаққайиб турибди. Ана юртга муҳаббат, мана тилга ҳурмат, дедим таъбим хира бўлиб.

Бу ҳолат кимгадир ёқар, кимгадир эриш туюлар, буни билмадим, лекин шахримиз хуснига хусн қўшамиз деб, она тилимиз мавқеини анча паст поғонага ташлаб қўётганимиз яққол сезилиб турибди. Ҳар бир шаҳару туман марказига бундай ёзувли сўзларни ўрнатишдан мақсад нима ўзи? Ёш авлод қалбида ватанпарварлик туйғусини уйғотиш ва ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш дейлик. Бироқ «I love Tashkent»ни кўрган бола онгида ватан тушунчаси ҳуқур илдиз отсаю, она тилига бўлган ҳурмат заррача ўсмаса, бундай ватанпарварликда қандай маъно бор? Юртга муҳаббат она тилига ҳурматдан бошланмайдими аввало? Мен шу ёш авлоднинг бир вакили сифатида шуни айтоламанки, ҳар гал шу ёзувларга кўзим тушганида, фақат ва фақат она тилимизнинг топталган қадрни кўз олдимга келади, холос.

Туризмни ривожлантириш давлат кўмитаси матбуот хизматининг uzbektourism.uz сайтида хабар беришича, афсонавий Самарканд шахрининг асосий кўчаларида қадим тарихимизга қизиқиб, шаҳарга ташриф буюрувчи-

ларни мамнуният билан кутиб оладиган иккита «I love Samarkand» ўрнатилибди. Ана мақсаду, мана туризмни ривожлантириш! Шаҳарга келган сайёҳ ўз тилида ёзилган ёзувни кўриб мамнун бўлмай, ким мамнун бўлсин, ахир. Уни бизнинг она тилимиз қадрни заррача қизиктирмаса...

Бироқ келган меҳмоннинг хаёлидан «Бу юртнинг она тили қайси тил ўзи?» деган сўров ўтиб, «ўз тилини ўзга тилда севадиганлар» дея ич-ичидан кулмайдимиз? Кўзга яққол ташланиш учун «юрак» белгисини ўрнатишганига нима дейсиз?

Бу рамзни 14 февраль куни танқид қилиб, роса бошлаб таъзирини берсак-да, бу ёқда шаҳар дарвозаси олдида ҳурмат билан ўрнатиб қўйишимиз нимаси? Шу ўринда Туризмни ривожлантириш давлат кўмитасига бир савол: туризмни ривожлантириш ҳақида бош қотираётган вақтингизда она тилимизга путур етмаяптими, дея ҳеч ўйлаб кўрасизми?

Бир куни сурхондарёлик курсдошим шахрига ўрнатилган «I love Termez» ёзувининг хато ёзилганидан жаҳли чиқиб, «I love...»га чидаб келаётган эди-гу, неча йилдан буён Термиз дея айтиб келинган сўзни хато ёзишганига нима дейиш мумкин?» деб қолди. Ҳа, баъзи шаҳарларимиз номлари борки, инглиз тилида ёзилиши унча фарқ қилмайди. Бироқ айримларини кўрсанг, бошқа шаҳар номини кўргандай бўласан киши. «I love Khorezm», «I love Kokand»ларни кўриб, миллийлигимиз ҳам эсимиздан чиқиб қолади. Аслида уларни оддийгина қилиб «Xoqazm» ёки «Qo'qon» дейиш кўпроқ дилга яқин эмасми?

Ўтган йили Нукус шахрида ҳокимликнинг раҳбар шахслари иштирокида йиғилиш бўлиб ўтган эди. Шунда

шаҳар ҳокими Парахат Турешев сўзга чиқиб, «Бешта ўринбосаримнинг ҳар бирига «I love Nukus» ёзувини ўрнатишни топшириқ бердим», деган фахр билан. Ҳамманинг эътибори тушадиган жойларга қўйилаётган бундай ёзувлар аслида тегишли мутахассислар иштирокида муҳокама қилиниши керак эмасми?! Бироқ ҳоким бундан ўзлари шундай топшириқ бериб турганларидан кейин, бошқалардан нимани кутасиз? Нима, шаҳарнинг нуфузини ошириш учун «I love...»дан бошқа муҳимроқ ишлар йўқми?

Яқинда 21ast.uz сайтида қашқадарёлик 27 ёшли талабанинг фикрини ўқиб қолдим: «Бизнинг туманга киришда ўрнатилган лойиҳани шахсан вилоят ҳокимимиз тасдиқлаб берган. Бир ой тинмай ишлади қурувчилар, миллионлаб пул кетди, ахир. Ким энди буни олиб ташлайди, ҳеч ким!..»

Ҳа, айни шу мавзуда ўнлаб газеталар, сайтлар танқидий мақолалар эълон қилди. Бироқ шундан бери «I love...»лар кўпайса кўпайдики, бирортаси ҳам олиб ташлангани йўқ. Ҳамма нарсаси молиявий асосга бориб такалади, деганларидек демак, сувга оққан миллионлаб пуллар бу лойиҳани бекор қилишга тўсқинлик қилади. Аслида, миллиардлаб пул ҳам ўз она тилимизни ўзимизга қайтариб беролмайди, тилимизга ҳурматни оширолмайди-ку!

«Биргина шу муаммога барҳам бериш билан она тилимиз қадрни кўтарилиб қолмайди, пашшадан фил ясама», деган фикр хаёлингиздан ўтгандир балки. Бироқ катта кўнгилсизликлар шундай кичик лоқайдликлардан бошланади.

Шу кунларда деярли ҳар бир таълим муассасасида тил байрамига бағишланган тадбирлар бўлиб ўтди. Аслида, 21 октябрь келаётгани учун «маънавиятчи»лар оёғи куйган товукка

ўхшаб, «патиллаб» қолди. Нима учунки, байрам ўтказилганлиги тўғрисида ҳисобот топшириш керак. Расмбозлик авжида, ахир расмлар тадбир ўтказилганлигининг исботи-да.

Университетимизда ҳам тил байрамига бағишланган тадбир бўлиб ўтди. Уч-тўртта курсдошимиз билан бу тадбир-бозликка қўшилишни истамай, кутубхонага отландик. Қарангки, ортимиздан «Тадбир томошасига келмаслик она тилига беҳурматликдир» деган «илик» сўзлар янграбди. Ўша тадбирда иштирок этаётганлар, тадбир томошасига отланганларнинг ҳаммаси ҳам она тилини қойилмақом ҳурмат қилиб қўйибдимиз? Тилга муҳаббат тадбирбозлик билан ўлчанадими? Мактаб давримдан бери тил байрамига бағишланган тадбирларда иштирок этиб келаман ва шуни айтоламанки, 21 октябрь куни она тили ҳақида ўртта шеър, бир оғиз гап, мумтоз куй ижро этиш билан тил бойлигимиз ошиб қолмайди. Энди тадбирбозликни камайтириб, амалий ишларга ўтадиган вақт келди, назаримда.

Куни кеча Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганининг ўттиз йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқини тинглар эканман, яхшики ҳар қанча бойлик билан сотиб олиб бўлмай-диган «миллий гурур» деган иборанинг маъносини жуда яхши тушунадиган, она тилимизни ўзимизга қайтаришимиз осон бўлмаганини билганлар, бунинг тирик гувоҳи бўлганлар бор орамизда, дедим ўзимга ўзим. Энди фақат мамлакат раҳбари айтганидек, давлат тилига – она тилимизга эҳтиром ва садоқатни барчамиз ўзимиздан, ўз оиламиз ва жамоамиздан бошлашимиз керак.

Махфуза ПЎЛАТОВА,

ЎзЖОКУ талабаси